

# Kapitalskatterna behöver höjas – annars ökar inkomstskillnaderna

Dagens Nyheter den 14 augusti 2019

En av de första punkterna i januariavtalet är att en skattereform ska genomföras. Den syftar till att uppnå ett antal vällovliga, men svårförenliga, mål. Det krävs därför prioriteringar. De viktigaste borde vara:

- Att minska skatternas samhällsekonomiska effektivitetskostnader.
- Att motverka de senaste decenniernas ökade inkomstskillnader. De beror främst på att betydelsen av kapitalinkomster ökat och att dessa blivit ojämna fördelade.
- Att på effektivast möjliga sätt öka skatteintäkterna framöver för att finansiera ett större vård- och omsorgsbehov samt återställa ett fungerande försvar.

Ett konkret åtagande i januariavtalet är att värnskatten, den extra 5-procentiga statsskatten på förvärvsinkomster över 61 000 kronor i månaden, tas bort nästa år. Det finns starka effektivitetsskäl för det, eftersom drivkrafterna att arbeta fler timmar, anstränga sig mer och höja sin kompetens stärks. Åtgärden kan på sikt vara självfinansierande.

Januariavtalet talar också mer vagt om att "sänka marginalsikten och uppnå att färre betalar statlig inkomstskatt". Förhoppningsvis betyder det att den 20-procentiga statsskatten i inkomstintervallet 41 000–61 000 kronor ska sänkas och att den nedre gränsen för denna beskattning ska höjas. Effektivitetsskäl talar även för detta.

Men de diskuterade skattesänkningarna riskerar att öka inkomstskillnaderna ytterligare. Dessutom måste sänkningarna – åtminstone på kort sikt – finansieras av att andra skatter höjs. Det ligger då nära till hands att se över kapitalbeskattningen. Den är ett problem i sig: en rad förändringar har helt satt den likformighetsprincip (liknande inkomster ska beskattas på samma sätt) som vägledde "århundradets skattereform" 1990/91 ur spel. Det har förvandlat kapitalbeskattningen till en sörja. Skattesatserna för olika slags kapitalinkomster skiljer sig åt utan logisk grund.

Kapitalbeskattningen måste göras mer enhetlig. I möjligaste mån bör samma skattesatser och beskattningsprinciper användas. En gemensam skattesats borde vara högre, säg 25 procent, än dagens genomsnittsskattesats. Inte minst bör en sådan högre skattesats tillämpas på utdelningsinkomster från fåmansbolag (i dag är den 20 procent). Det blir då mindre lönsamt för ägare till sådana bolag att omvandla högre beskattade arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster. Det sker främst bland inkomsttagare med de högsta förvärvsintäkterna och har därför bidragit till de ökade inkomstskillnaderna.

Det största problemet i kapitalbeskattningen gäller fastigheter. I dag utgår en fastighetsavgift på 0,75 procent av taxeringsvärdet. Men eftersom det finns ett tak på drygt 8 000 kronor är avgiften starkt

regressiv. Skatteprocenten blir lägre, ju högre fastighetens värde är. Detta är motsatsen till en skatt efter "bärkraft". Fastighetsbeskattning svarar också för en betydligt lägre andel av de totala skatteintäkterna i Sverige än inom OECD i genomsnitt.

Eftersom det finns en stark samvariation mellan värdet av ägda fastigheter och förvärvsinkomster, skulle en återinförd proportionell fastighetsskatt (utan tak) kunna balansera fördelningseffekterna av borttagen värnsskatt och lägre statsskatt i övrigt. Den inkomstutjämnande effekten skulle bli ännu starkare om fastighetsskatten gjordes progressiv, alltså om skattesatsen steg med fastighetsvärdet. Dessutom bör bostadsrätter beskattas på liknande sätt som småhus.

Alliansregeringens avskaffande av den tidigare fastighetsskatten 2007 grundades inte på ekonomisk analys. Motivet var enbart att infria ett populistiskt vallöfte i syfte att kapitalisera på de pedagogiska problemen att förklara logiken bakom skatten. Det kan vid en första anblick vara svårt att förstå varför man ska betala skatt på något som inte uppfattas som en inkomst. Det är "nationalekonomens börda" att försöka förklara att fastighetsskatten faktiskt är en inkomstskatt: på värdet av de boendetjänster som ägaren till en bostad slipper betala hyra för till en hyresvärd.

Detta skulle bli tydligare om fastighetsskatten utformades som en beskattning av en schablonintäkt med samma skattesats som för andra kapitalinkomster. Utan en sådan skatt gynnas köp av bostäder framför andra "kapitalplaceringar". Det driver upp bostadspriserna och snedvrider investeringarna i samhället så att alltför stora resurser används till att bygga småhus och bostadsrätter.

För en del hushåll kan det vara svårt att betala en högre fastighetsskatt. Det uppstår ett likviditetsproblem. En lösning på det är begränsningsregler som sätter ett tak för skatten i förhållande till inkomsten. En annan metod är att – som i Danmark – ge möjlighet till (räntebelagda) uppskov med att betala ökningarna av skatten tills fastigheten säljs. Med en fastighetsskatt värd namnet skulle också amorteringskraven på hushållen kunna mildras.

Legitimiteten för en fastighetsskatt skulle vidare kunna ökas om intäkterna öronmärks för vissa ändamål: vård och äldreomsorg eller försvaret. I det senare fallet skulle fastighetsskatten rent av kunna döpas om till värnsskatt – i ordets egentliga betydelse.

**Lars Calmfors**